

GREGUSS LILLA

Tükörarc

Ketten vagyunk. A régi dobozos tévé előtt ülünk a fadeszkás padlón, és egy régi rajzfilmet nézünk kazettán.

Nagyapa háza hatalmas és régi. Ha esik az eső, vagy fúj a szél, furcsa hangokat ad ki. Az alacsony hegyvidéken a Liliom-domb fa nélküli tisztására egy erdős ösvény vezet fel. A tisztás kicsi. Ott áll a nagyapa háza. Az ösvény, amely oda vezet, nehezen járható. Biciklivel járhatatlan. Nálunk a postás még sosem járt. Anyának kell lemennie a faluba, ha össze akarja szedni a leveleket. Anya most is lent van a faluban. Szóval most csak ketten vagyunk.

A tévé előtt ülve halljuk, ahogy egyszerre dobban a szívünk, ahogyan mindig is hallottuk. Ötévesek vagyunk. Ugyanolyan rövidnadrág van rajtunk, és ugyanolyan sötét nyári póló, amit anya varrt az apánktól ránk maradt egyik régi felsőből. Egyformák vagyunk. Akik nem ismernek minket, összekevernek. Az ő haja mindig egy kicsit hosszabbra van hagyva, az enyém pedig mindig rövidebbre van vágva. Így csak egy dologban különbözünk.

A rajzfilmnek vége lett. Hátradőlünk, a fejem a talpánál van, az ő feje pedig az én talpamnál. A földön fekvé bámuljuk a plafont, unatkozunk. Egészen olyan, mintha napokig hevernének így. Eszembe jut valami: egyszerre felülünk, és azt mondom neki, hogy bújócskázunk, ő fog számolni. Ha belépünk a tévés szobába, a velünk szemben álló falon egy nagy ablak van, mellette balról a sarokban áll a kisasztal, rajta a nagy dobozos tévé, kicsit arrébb könyvespolcok. A szoba jobb felében áll a bordó kanapé, amelyet ha kihúzunk, bunker is lehet, és mellette a bordó fotel. Nem

lehet sok helyre elbújni. Ő odaáll a tévé mellé, és a fal felé fordul, majd behunyja a szemét. Amíg ő számol, én hangtalanul kiviszem a fotel párnáját, és bebújok a helyére, majd a párnát magamra rakom. Elég kicsi vagyok ahhoz, hogy ne látszódjon, ha alábújok. Elszámol húszig, majd kinyitja a szemét, de nem fordul meg.

– Ott vagy a fotel párnája alatt.

Kimászok a búvóhelyről, most én jövök. Ugyanoda állok, ahol az előbb ő állt, és behunyom a szemem. Belemerülök a számolásba, és nem figyelek semmi másra. Amikor elhagyja számat a húszas, kinyitom a szemem, de nem fordulok meg, a falat nézem. Kettőt lélegzek.

– Ott vagy anya szobájának ajtaja mögött – mondom akkora hangerővel, hogy azt két szobával odébb is hallani lehessen. Hallom a lépteit, ahogy kijön az ajtó mögül, és amint a fapadlós folyosón átsétál anya szobájától a tévés szobáig. – Ennek így nincs értelme.

– Akkor most legyen az, hogy a földszint is játszik.

Amikor anya nincs itthon, nekünk csak az emeleten szabad lennünk. Anya azt mondja, hogy lent a konyhában vannak a kések, amelyek veszélyesek, és ha nem vigyázunk magunkra, megsérülünk. De amiről anya nem tud, azért nem is fog haragudni. Ha lemegyünk a lépcsőn, balról van a konyha, jobbról pedig a nagyapa szobája. A nagyapa szobájába még akkor sem mehetünk be, amikor anya itthon van. Az ajtaja azóta zárva van, amióta a nagyapa meghalt. De mi tudjuk, hogy hol van a nagyapa szobájának kulcsa. Bemegyünk anya szobájába, és elhúzzuk a padló inogó fadeszkáját, ahol a kis dobozka van. A kis dobozkában anya fanyaklánc, apánk fényképe és a nagyapa szobájának kulcsa van. Elvesszük a díszes kulcsot. Lecsúszunk a lépcsőn, kicsit megütjük a térdünket is, de azért nevetünk. Nem érzük el a kulcslyukat. Ő a fiú, ezért ő az erősebb. Felemel engem, most úgy állunk, mint egyetlenegy magas ember. Beteuszem a kulcsot a lyukba, és nagy nehezen elfordítom. Hangosan kattán, amikor kizárul. Lenyomom a fémből készült, díszes kilincset, belököm az ajtót, és elénk tárul a nagyapa szobája. Teljesen megfedkezünk róla, hogy bújócskázni akartunk. Amióta a nagyapa meghalt, csak egyszer volt nyitva ez a szoba, nem sokkal a temetés után. Anya volt bent, de amikor mi bekukucskáltunk a résnyre nyitott ajtón, felzavart minket a

lépcsőn. Aztán kicsivel később hallottuk, ahogy kijött és bezárta az ajtót. Mi addig a tévés szobában voltunk. Kilestük, ahogy anya bement a szobájába, félrehúzta a fadeszkát, és a kis dobozkába rejtette a kulcsot.

A nagyapa szobája nagyon poros. Ahogy bevilágít a nap a redőny résein, megvilágítja a porszemeket. A porszemek úgy repülnek, mintha kis bogarak lennének. Nincs bent sok minden. Van egy fémkeretes, régi nagy ágy, amin régen sokat ugráltunk. Erre emlékszünk. Mellette balról egy kis éjjeliszekrény, felette egy tükör, abban nézte magát, amikor borotválkozott. Balról van a nagy álló óra is, amely kattog a csöndben meg az ablak, azon a redőny félig leengedve. Az ágy mellett jobbra egy ruhásszekrény, az mellett a tiloszekrény. Mi tudjuk, hogy mi van benne, mert a nagyapa megmutatta. Anya azt hiszi, nem tudjuk.

Ahogy belépünk a szobába, még jobban felkavarjuk a port. Meglátjuk a falon a képeket: egy a nagyapáról, amikor katona volt, egy az apánkról, amikor katona volt, és mellette az egyetlen kép, amely rólunk készült. Erre is emlékszünk, háromévesek voltunk, és a nagyapa egy régi barátja járt a házban, akivel együtt voltak katonák. A fényképész bácsi, ő csinálta. A képen kézen fogva állunk, a mostanihoz hasonló ruhákban, amelyet szintén anya varrt apánk valamelyik ruhájából. A falról most négy egyforma arc néz ránk. Ha mozgunk, a fényképek szemei követnek minket. Megnézzük a ruhásszekrényt, de csak pár régi kabát és ing van benne. Aztán a tiloszekrény elé lépünk. Amíg a nagyapa élt, mi sokat voltunk az ő szobájában, de a tiloszekrényt csak egyszer mutatta meg. Anya akkor sem volt otthon, mi pedig még olyan nagyon kicsik voltunk, hogy muszáj volt vigyázni ránk. A nagyapa szeretett velünk lenni és a háborúról mesélni nekünk. Mi közben a fémkeretes ágyon ugráltunk, és a házban szaladgáltunk, meg a bordó kanapéból épített bunkerben mászkáltunk négykézláb, mintha mi is a csatában lennénk. Egyszer olyan sokáig kértük a nagyapát, hogy megmutatta nekünk a tiloszekrényt. Meg kellett ígérnünk, hogy anya nem fogja megtudni, és nem is tudta meg sosem. A nagyapa kizárta, és kinyitotta a kétszárnyú ajtót. A szekrényben sok olyan holmi volt, amely nagyapánk és apánk katonaéveiből maradt meg. Volt egy régi bakancs, egy nagyon öreg és piszkos ballonkabát, egy nagy, üres hátizsák, egy hálósák, egy puska, kis dobozok különböző

golyókkal, valami gömbök – azok lehetek a nagyapa meséiből a gránátok – és egy pisztoly, amelyet ki is vett megmutatni. Nem engedte, hogy megfogjuk a fegyvert. A bakancs egy-egy felét felhúztuk, ő a jobbat, én a balt, óriási volt a kicsi lábunkra. A ballonkabátot is a vállunkra tettük, ő jobbról, én balról. Megfogtuk egymás kezét, és a bakancsos lábunkon ugráltunk, mintha egy nagy katona lettünk volna. Aztán a nagyapa mindent visszatett a helyére és gyorsan bezárta a tiloszekrény ajtaját.

A tiloszekrény kulcsáról nem tudjuk, hogy hol van. Arra viszont emlékszünk, hogy ugyanolyan díszes, mint a nagyapa szobájának kulcsa. Egy kicsit töprengünk, aztán ugyanarra gondolunk: ő felemel engem, én kiviszem a szobakulcsot a kilincs alatti lyukból, és megpróbáljuk kinyitni vele a tiloszekrény ajtaját. Közben azon gondolkozunk, hogy már biztosan elég nagyok vagyunk ahhoz, hogy a bakancs jó legyen a lábunkra. Amikor a kulcs kizárja az ajtót, nagyon megörülünk. Először a bakancshoz és a ballonkabáthoz nyúlunk hozzá, a kabátból bogarak szállnak ki. A bakancs még mindig nagy a lábunkra. Megnézzük a kis színes dobozokat, amelyekben a golyók vannak. A gömbökhöz, amelyek gránátok, nem nyúlunk, mert a nagyapa szerint sötétek, ha hozzájuk érünk, és csak a katonák elég erősek, hogy megfogják őket. Óvatosan hozzányúlok a pisztolyhoz, de az nem sötét. Nézegetjük, aztán úgy döntünk, kimegyünk a házból. A nagy bejárati ajtó kilincset lábujjhegyen állva én is elérem, addig nála van a fekete pisztoly. Kint a tisztás egy részén homok van, és benne kis kövek. Utána csak fák, ameddig ellát a szemünk, besötétítenek mindent a ház körül, csak a tisztást nem. Kicsit fúj a szél. Most futunk, és a kis kavicsok most csillagok, a szél pedig a szárnyunk. Hallunk különböző madarakat, és látjuk, hogy egy bagoly néz minket. Már nem akarunk szárnyasat játszani. Most csatásat akarunk játszani, mint régen, amikor a nagyapa még élt. Nem megyünk be az erdőbe, mert oda nem szabad, de az erdő szélén álló fák és bokrok mögött még elbújhatunk. Egyik bokor mögül a másik mögé futunk. Bukfencezünk és kúszunk a homokban és nevetünk. Közben a pisztollyal azt játsszuk, hogy lövöldözünk.

Aztán kitaláljuk, hogy próbáljuk ki, és lőjük bele az égbe. Lyukas eget úgysem láttunk még sosem. Együtt csináljuk, ő a bal kezével fogja, én pedig a jobbal a pisztolyt. Egymásra nézünk, aztán egyszerre felnézünk

az égre. És akkor egyszerre meghúzzuk a ravaszt. A lövés hangos, és nagyon erősen hátralök bennünket, a földre esünk. De amikor felnézünk, az égen nem látunk egy lyukat sem. Biztosan nem sikerült jól az első lövés. Megpróbáljuk megint, most ő fogja jobbal, én pedig ballal. Egy-másra nézünk, aztán az égre, és akkor meghúzzuk a ravaszt. Most hol a pisztoly? Kicsúszott a kezünkből. Nagyon hangos a lövés, nagyon hangos. Olyan nagyon hangos, hogy nem is hallok semmit. Megint a földön vagyok. A földön vagyok, és valami fáj, és akkor magamra nézek, de nincs rajtam seb. És akkor rá nézek. Anya... Anya, gyere gyorsan, mert baj van! Anya, gyere gyorsan, mert vérzik, vérzik... Vérzek! Anya, vérzek! Anya! Már nem hallok, hogy mit gondol!

Felriadok. Zihálva kapkodom a levegőt, még nem tértem teljesen magamhoz. Körbenézek: a nap most jöhet fel valamikor, még kissé szürke az ég és félhomály van, de reggeledik. A széken aludtam, velem szemben anya már ülve néz engem a kórházi ágyban. Arra várt, hogy felébredjek.

– Jó reggelt – köszön anya.

– Jó reggelt.

– A nővér már járt bent, minden rendben van. Nem muszáj tovább maradnod.

– Jó – még mindig erősen dobog a szívem. – Megint ugyanazt álmodtam, anya.

Anya látszólag nem örül neki. Kínosan igazgatja a párnáját, látszólag zavarba hozta a dolog. Egy nagy sóhajtás után a szeméit forgatva azt mondja:

– Jaj, kislányom. Ezt már ezerszer megbeszéltük.

Anya szavai most átsiklanak a gondolataim felett. Eszembe jut, hogy mennyi dolgom is lesz ma, vár rám a bevásárlás és a két befejezetlen cikk; mégis valami más motoszka most a fejemben. Felkelek a székről, összeszedem a holmim, és megcsókolom anya homlokát. Megmondom neki, hogy másnap is benézek, és ha bármi gond van, szóljon a mobiltelefonon. Kilépek anya szobájából, közben intek a nővérnek, majd beszállok a liftbe, és megnyomom a földszintgombot. Amíg zötyög lefelé a lift, az álmon gondolkodom. Rengetegszer visszapörgetem a fejem-

ben, mint egy kazettás filmet, nem hagyom, hogy akár egy picit részlet is elvesszen. Kilépek a liftből, majd a kijárat melletti automatából veszek egy jegeskávét. Kocsiba ülök, és nem hazafelé, de nem is a bolt felé veszem az irányt. Kihajtok a városból, és elindulok a dombvidéki falvak felé. Negyvenöt perc kocsikázás után odaérek a Liliom-dombhoz, ahová azóta már építettek egy szűk kis betonutat. A meredeken felfelé vezető út mellett parkolok le, onnan gyalog folytatom. A sok fától nyugtalanabban érzem magam, az erdő még jobban felerősíti a furcsa álmokképeket. Felérek a megboldogult nagyapám régi házához, ahol már ötéves korom óta nem jártam. A kulcscsomómon keresgélek, majd megtalálom a nagy, kétszárnyú bejárati ajtó kulcsát. Poros és dohos szagú öreg ház fogad. Felmegyek a lépcsőn, majd egyenesen a mosdó felé veszem az irányt. Émelygek. Megnyitom a csapot, és nagy kortyokban nyelem a savanykás ízű vizet a tenyeremből. Elzárom a csapot, és felnézek, a tükörrel találok szemben magam. Nagyokat lélegezve nézek szembe tükörképemmel, és újra eszembe jut az álmom. Erősen dobogó szívvel gyűjtöm a bátorságot, majd kilépek a fürdőszobából, és balra fordulok, ahol anya régi szobája van. Elmozdítom a padló mozgó léccét, és kiveszem a kis dobozt, onnan a szobakulcsot. Lelépdelek a lépcsőn, és jobbra fordulva a nagyapa ajtaja előtt találok magam. Remegő kézzel kizárom az ajtót, majd lenyomom a kilincset. Nagyapa szobájában a redőnyt még mindig félig leeresztve, a tiloszekrényt zárva találok. A szoba pont úgy áll, mint amikor az álmomban benyitottam. Egy dolgot leszámítva. Amikor belépek, a bal oldali falra meredek, ahonnan most három egyforma arc néz rám a képekről. Nagyapa és apa képe mellett a bal oldali szélső képre bámulok. A képről csak egyetlen egy gyerek néz rám, testét szakadt, anyám keze által varrt katonai ruhák fedik, szemében pedig ott rejtőzik az a félelmetes magány, amit a tükörben is láttam.